

Зубко С. В.
Науковий керівник – Теплюк М.А., к.е.н., доц.
кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет ім. В.П.Гетьмана»

СУЧАСНІ ЦІННОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ

У нинішніх бурхливих і непередбачуваних умовах конкурентна перевага більше не може бути досягнута лише за рахунок високої якості продукції або ефективних процесів. В даний час підприємства намагаються підвищити ефективність та дієвість господарських операцій для розкриття справжнього потенціалу нових цифрових бізнес-моделей. Підприємства стикаються з проблемою стратегічного планування своєї інфраструктури в тісній координації зі своїм програмним середовищем, бізнес-стратегією та процесами. Сьогодні багато компаній намагаються використати використання управління архітектурою підприємства для кращого забезпечення завдань стратегічного вирівнювання, узгодження бізнес-ІТ та управління портфелем проєктів. Підприємства сьогодні все більше переплітаються зі своїми діловими партнерами у мережах співпраці та діють у складних бізнес-екосистемах. Архітектура підприємства – це структура, яка допомагає організації розробляти, впроваджувати та керувати бізнес-процесами та ефективно поєднувати їх з технологічною сферою. Вона використовується для допомоги підприємству в управлінні його бізнес-процесами, операціями та виконанні змін, таких як ефективне досягнення бізнес-цілей та покращення процесу прийняття рішень.

Архітектура підприємства виникла більше двадцяти років тому і зараз є добре відомою дисципліною. Подібно до інших дисциплін, таких як управління проєктами та управління змінами, існує низка загальноприйнятих рамок практики, включаючи «The Open Group Architecture Framework» (TOGAF) [4]. Глобальна федерація професійних асоціацій-членів діє з 2011 року з цілями формалізації стандартів та просування цінності підприємницької архітектури. Архітектура підприємства визначається як цілісна сукупність принципів, методів і моделей, які використовуються при проєктуванні та реалізації організаційної структури підприємства, бізнес-процесів, інформаційних систем та інфраструктури. Вона визначає базові та цільові стани можливостей, процесів, програм, даних та технологічної інфраструктури організації. Архітектура є як процесом, так і результатом планування, проєктування на підприємстві та набуває значного поширення в бізнесу. Архітектуру можна розглядати як структуру бізнес-моделювання компанії будь-якого типу [1, с.116]. Концепція підприємницької архітектури стала дуже затребуваною через динамічне бізнес-середовище та її залежність від технологічних ресурсів. Крім того, сучасне використання технологій та їх близькість під час ведення господарських операцій створили нову перспективу ведення бізнесу. Технології кардинально змінили робоче середовище підприємства. Архітектура підприємства розвивається як інтегрований підхід та є центральною частиною у визначенні структури, відображенні бізнес-правил, впровадженні нових стратегій, і, що не менш важливо, – керування кожним кроком.

Моделювання підприємства як цілісної системи дозволяє зробити організацію зрозумілою для всіх стейкхолдерів, опис архітектури створює загальний комунікаційний простір, що дозволяє поліпшити ефективність та результативність взаємодії в команді [3, с.81]. Архітектура підприємства охоплює поточні та цільові уявлення про бізнес-можливості підприємства, процеси, програми та системи, а також їх взаємозв'язки та ступінь спільності цих активів різними частинами підприємства. Архітектура підприємства описує процеси, які призводять до вдосконалення багатьох артефактів, які разом визначатимуть майбутнє корпоративної архітектури, і цей процес визначить різницю між поточним станом архітектури та архітектури в майбутньому. Підприємницька архітектура пояснює логічний зв'язок між бізнесом компанії, інформаційною архітектурою та технологіями. Архітектура підприємства включає апаратне забезпечення, мережу, програми та можливість підключення між компонентами. Метою архітектури підприємства є створення єдиної інформаційної технології для підтримки бізнес процесів та стратегій організації.

За призначенням, архітектура підприємства поєднує у собі організаційну логіку бізнес-процесів і можливості й інфраструктуру інформаційних технологій з урахуванням трансформації всіх елементів у контексті стратегічних планів підприємства [2, с.162]. Багато організацій запускають програму моделювання своєї архітектури з переконанням, що це правильно. Вони роблять велике оголошення, представляють команду та роблять великі прогнози щодо того, як модель архітектури підприємства виправить усі проблеми. Тоді, звертаючи на них увагу та не маючи конкретних вимог, команда, не дотримуючись конкретних термінів, втрачає прихильність та фінансування. Моделювання підприємницької архітектури не повинно здійснюватися заради неї самої. Для цього підприємству слід сформувати конкретні цілі та вимоги та ітеративний план розвитку архітектури, а прогрес слід оцінювати з урахуванням цих цілей. Початок проєкту з моделювання архітектури підприємства повинен бути таким самим, як і будь-який інший проєкт. Бізнес-кейс повинен бути складений з чітко визначеними, вимірюваними вимогами, які можуть бути пріоритетними та вирішуватись ітеративно, поступово.

На основі узагальнення літератури було визначено переваги підприємницької архітектури. По-перше, вона впливає на операційні аспекти або операції: допомагає організаціям покращити ефективність та дієвість ІТ-рішень та скоротити терміни доставки. По-друге, приносить користь управлінській діяльності, яка пов'язана з

розподілом або контролем ресурсів, моніторингом операцій та підтримкою рішень: забезпечує краще управління активами та ресурсами для досягнення оптимальних результатів; допомагає організаціям дотримуватися зовнішніх правил, стандартів та вимог до якості. По-третє, більшість пільг від архітектури відносяться до категорії стратегічних виплат: покращує узгодження між стратегіями зацікавлених сторін та організацій та між бізнесом та ІТ; допомагає організаціям вирішувати потреби своїх клієнтів, покращує інновації та відкриває нові можливості. По-четверте, архітектура позитивно впливає на ІТ-інфраструктуру організацій: допомагає організаціям використовувати та реалізувати переваги ІТ; збільшує сумісність та інтеграцію між ІТ-інфраструктурами та покращує їх багаторазове використання. По-п'яте, архітектура впливає на організаційні аспекти з точки зору спілкування, організаційного навчання, розвитку загального бачення тощо: сприяє створенню та підтримці спільного бачення організації та дає змогу зацікавленим сторонам краще спілкуватися, забезпечуючи високу якість інформації; підтримує співпрацю між зацікавленими сторонами, покращує обмін інформацією та забезпечує цілісне уявлення про організацію.

Таким чином, архітектура підприємства – це один із способів створення повної, логічної та цілісної картини підприємства, результати якої включають бізнес-архітектуру організації, архітектуру даних, які будуть використовуватися, архітектуру додатків, що будуються, та технологію, яка підтримуватиме підприємство. Архітектура підприємства – це стратегія інформаційної бази активів, яка визначає місію, інформацію, необхідну для виконання місії, та технологію, необхідну для виконання місії, та процес переходу до впровадження нової технології у відповідь на мінливі потреби навколишнього середовища. вона використовується для управління складними бізнесовими та інформаційними технологіями, ландшафтами організації та для полегшення узгодження стратегії, операцій та ресурсів. Організації використовують архітектуру для різних цілей, таких як трансформація бізнесу, виконання стратегії тощо.

Література

1. Бортнік А. М. Моделювання бізнес-архітектури підприємства. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 116-119.
2. Денисова О.О. Керування змінами архітектури підприємства на основі міжкомпонентних зв'язків. *Стратегія економічного розвитку України*. № 39. 2016. С. 161-167.
3. Онащенко Д. В. Сутність та зміст архітектури торговельних підприємств та підходів до її формування. *Інвестиції: практика та досвід*. № 1. 2021. С.77-82.
4. The Open Group Architecture Framework. URL: <https://www.opengroup.org/togaf> (дата звернення 15.10.2021).